తనదాకా వస్తేనే గాని....

''అబ్బాయీ! నీవు వసంతను ఎందుకు తీసుకొని రావు? నీవు చెప్పే కారణాలు నాకు సహేతుకంగా లేవు.''

''లేదు వదినా! ఇప్పటినుంచీ ఆ బరువు మోయటమెందుకని గాని వేరే ఏమీ లేదు సుమా.''

''బరువేమిటి? భార్యను తీసుకొని వచ్చి గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించవయ్యా అంటే కొత్త సూత్రాలను ఏకరువు పెట్టావేమిటి? ఏమిటి నీ ఆలోచన? చేదస్తపు మాటలు చెప్పక ... రేపు పంచమినాడు వెళ్ళి తీసుకురా. లోకము నానా రకాలుగా అంటుంది. నీవు వెళ్ళటానికి సందేహిస్తే నేను వెళ్ళి తీసుకొని వస్తాను'

''నన్ను చూస్తుంటే మీ కందరికీ కష్టంగా ఉన్నట్లుందే! నా మటుకు నేను చాలా తేలికగా-హాయిగా ఉన్నాను. ఒక్కొక్క దంపతులను చూస్తుంటే....నరకము....ఘోరమైన నరకముగా ఉంటుంది. అబ్బా! తలుచుకొంటేనే భయముగా ఉంది. వదినా క్షమించు!''

''అన్ని రకాల నరకాలు ఆశ్చర్యాలు వదుల్తాయి నాలుగుదినాల కాపురంతో ఇట్లా వెగటుగా చూసేవాళ్ళు....మరీ దాసులవుతారు చివరకు....వింటున్నావా? వసంతను తీసుకొనిరావటానికి వెళ్ళకపోతే.... నిన్ను విశాఖపట్నం పిచ్చాసుపత్రికి పంపవలసి వస్తుంది.''

''ఏమిటమ్మా! నీ సరదా నీవు చూసుకుంటున్నావు గాని....నా సంగతి ఆలోచించటము లేదు. ఇన్నేళ్ళుగా స్వేచ్ఛావాయువును పీల్చి స్వతంత్రంగా బ్రతికిన నన్ను ....చేయాలని చూస్తున్నావా! ఒక పురుషుడయినా స్వేచ్ఛగా జీవించటము మీ ఆడవాళ్ళు చూసి భరించలేరు కాబోలు'',

"క్షణములో భార్యలకు వశులయ్యేవారు.... ఎంత గంభీరంగా.... మేఘ గర్జ నలతో.... వైముఖ్యము చూపిస్తారనుకొన్నావు! వాళ్ళే భార్య గీసిన గీరలో నృత్యము చేస్తారు, తత్వశాస్త్రాన్ని ధిక్కరించాలని చూడకు.... నీవు దానిని ఎదిరించలేవు అసలు మాట!"

ఇదీవరుస రామదత్తుకు అతని వదిన భూషణమ్మకు. ఈ రకమైన వాదోపవాదాలు ప్రతిరోజూ జరుగుతునే ఉంటున్నాయి ఈ మధ్య. అన్ని అద్దంకులు తీరిన తోటికోడలిని మరిది ఎందుకు తీసుకొని రావటము లేదో.... అతనికేమి సంకోచమో వదినగారికి అర్థంకావటములేదు. పోనీ.... నిరుద్యోగి అయినా కొంత సందేహము ఉంటుంది కాని.... లక్షణంగా అన్నగారున్న ఊళ్ళోనే ఉద్యోగము చేస్తూ.... ప్రత్యేకమైన ఇంటి బాధ్యత లేకుండా.... తల్లిచాటు బిడ్డలా ఉన్నాడు. మరిదియొక్క పెడమతము భూషణమ్మ కేమీ అర్థం కావటములేదు.

వంతులాడుకోవటంలో కొంతకాలము జరిగింది. తాత్సారము వల్ల మరి కొన్ని నెలలు గడిచాయి.

హఠాత్తుగా ఒకరోజు మధ్యాహ్నం ఒంటి గంటకు వసంత తండ్రి దగ్గర నుంచి తంతి వచ్చింది. వసంతకు రేడియో పాట ప్రోగ్రాము ఉండటము వల్ల, ఆ సాయంకాలము రైలులో తండ్రీ కూతురు వస్తున్నట్లుగాను, స్టేషనుకు రావలసినదనీను తంతి యిచ్చారు. ఆ వేళకు అన్నదమ్ములిద్దరిలో, ఎవరు ముందు వస్తే వాళ్ళను స్టేషనుకు పంపాలని భూషణమ్మ అనుకొన్నది. కాని నాలుగు గంటలయినా ఇద్దరిలో ఎవరూ రాలేదు. నాలుగున్నరకు తానే స్టేషనుకు వెళ్ళాలని తయారవుతూ ఉండగా రామదత్తు సైకిలు దిగాడు.

వచ్చే నవ్వును పెదవులతో అణచుకొంటూ, "రామదత్తూ! మా బాబాయి వస్తారట. టెలిగ్రాము వచ్చింది. స్టేషనుకు వెళ్ళాలి, మీ యిద్దరూ వేళకు రాకపోతే నేనే వెళ్దామని తయారవుతున్నాను" అన్నది భూషణమ్మ, అతని ముఖము చూస్తూ.

"సరేలే. నీవేమి వెళ్తావు. అన్నయ్య ఎన్ని గంటలకు వస్తాడు? నేనే వెళ్తాలే."

"అన్నయ్య ఆరు గంటలకు గాని రారుట. టెలిఫోను వచ్చింది."

రామదత్తు కాఫీ త్రాగి స్టేషనుకు వెళ్లేసరికి, అప్పటికే రైలు ప్లాటుఫారము మీదికి వచ్చింది. రామదత్తు భార్య వసంత, ఆయన మామగారూ సామానులు దింపుకొంటున్నారు.

ఇదా తన వదినగారు చెప్పకుండా చేసిన వంచన. ఆమె తన బాబాయి వస్తారని స్టేషనుకు వెళ్లమన్నది. అవును ఆమె బాబాయియే వచ్చింది! తానే ఏ ధ్యాసలో ఉన్నాడో మరి ఆలోచించలేదు!

ఈ ధోరణిలో వాళ్లను పలుకరించనైనా లేదు. మామగారు మాత్రము "బాగున్నారా అందరూ? మీకు అంతా వివరంగా ఉత్తరము వ్రాయాలనుకొన్నాను గాని తొందరయిపోయింది. నీవు రేడియో ప్రోగ్రాము లిసెనరులో చూశావనుకొంటాను. మన వసంత రేపు సాయంకాలము అయిదుగంటలకు పాటలు పాడుతున్నది. నేను ఇచ్చిన టెలిగ్రాము సమయానికి అందిందా?" అంటూ తమ ముఖాలను చూస్తూ నిలబడ్డ రామదత్తును పలుకరించి మాట కలిపాడు.

"ఆ! వేళకే అందింది" అని మామగారు అడిగినదానికి సమాధానమిచ్చాడు. అతని తలలో రైళ్లు వడితో పరుగులెత్తుతున్నట్లుగా ఉంది! తన భార్య వసంత రేడియోలో పాట పాడటమా? తాను కలలోనైనా ఊహించలేదు డబుల్ గ్రాడ్యుయేటు. తన నొక్కసారి అయినా వాళ్ల ప్రసంగానికి, తన కెంతటి అవమానము! ఇదంతా వదినగారి కుట్ర! అనుకుం మాట్లాడుతూ వాళ్లిద్దరిని అదేకారులో ఇంటికి తీసుకొనివచ్చాడు.

ఆ రోజంతా చాలా బెట్టుసరిగా.... మామగారిదగ్గర గాం భార్యదగ్గర ఉన్నతాధికారి వలె బీవితోను.... గడిపాడు రామదత్తు.

తోటికోడలి పాట వినటానికి భూషణమ్మ అయిదు నిమి గానే రేడియో త్రిప్పి సిద్ధంగా ఉంచింది. తా నేపనిలో ఉన్నా వాల్యూము పెద్దది చేసి పెట్టింది. తన తోటికోడలి పాట నాలుగిళ్లకు

ఆ ఉదయమే భూషణమ్మ మరదికి కట్టడి చేసింది.

"నీ వీ సాయంకాలము ఎక్కడికీ వెళ్లటానికి వీలులేదు."

"ఏమిటి అంత ముఖ్యమైన పని?"

"వసంతకోకిల గానము వినటానికి."

"వేసవి వస్తే మనము వద్దంటున్నా కోకిలగానము వినబడుతునే ఉంటుంది. ఇప్పుడు పని చెడగొట్టుకొని.... ఎదురుచూడట మెందుకు?"

"ఆ వేసవే వచ్చింది! ఈ ఒక్కరోజూ ఇంట్లో ఆగలేవయ్యా!"

"వీలులేదమ్మా. మా ఆఫీసువాళ్లందరము కలిసి ఒక హోటల్లో భోజనము ఏర్పాటు చేసుకున్నాము. కులాసాగా మాట్లాడుకోవటానికి ఒకగంట ముందర చేరాలి అక్కడికి. నీకూ తెలుసుగా సంగతి? ఇప్పుడు తొందరగా ప్రమోషను కావాలంటే పై వాళ్ల నందరిని అనుసరించుకొని తిరగాలి."

"ఈవేళ కొంచెముసేపు ఇంట్లో ఉండి శ్రుతిసేయమైన సంగీతము విన డముకంటె ఎక్కువ దా భోజనము? నీ భోజనము ఆయాసము కలిగిస్తుంది గానము వింటే తన్మయత్వము పొందుతారు. వసంత పాటను నీవు మన ఇంట్లో వినకపోతే.... నే నేమనుకుంటానో తెలుసా?" అంటూ భూషణమ్మ పకపక

తల వంచుకున్నాడు. మొత్తముమీద వసంత పాటను అతడు

* * *

కూడా వచ్చిన వసంత తోటికోడలి ప్రోద్బలమువల్ల ఇక్కడే

ంగా వదినగారి కంట పడకుండా.... అథవా కనబడ్డా సాధ్యమై
గా తిరుగుతూ, కాలక్షేపము చేస్తున్నాడు రామదత్తు. సందు దొరి
సి భూషణమ్మ చూస్తూనే ఉంటున్నది.

దిలో కులాసాగా.... సరదాగా.... ఉండే పెనిమిటి ఇవతలికి రాగానే మారిపోతున్నాడని వసంత త్వరలోనే గ్రహించింది! ఒకసారి తిరస్కారము—ఇంకొకసారి హేళనము అతని ప్రవర్తనములో ద్యోతక మవుతున్నాయి.

బ్రహ్మదేవుడు తన పుట్టుకను తెలుసుకోవాలని తానాసీనుడై ఉన్న పద్మము లోనుంచి.... తామరతూడుగుండా మూడుసార్లు క్రిందినించి పైకి తిరిగాడట. ప్రయత్నము వర్థమయి ఇక తపస్సుకు కూర్చునాడట! అట్లా వుంది వసంత పని! ఎంత ప్రయత్నముచేసినా.... ఎన్ని విధాలుగా చూచినా.... అతని తత్వమేమిటో ఆమెకు తెలియటలేదు. వచ్చిన కొన్ని నెలలకే వసంత జిజ్ఞాస బయలుదేరింది!

ఆనాడు పౌర్ణమి. రాత్రి భోజనాల సమయము. అన్నగారింట్లో లేడు. భోజనానికి లేవవలసినదని రామదత్తుకు కబురువచ్చింది. ఆరుబయట మూడు పళ్లెలలో వడ్డించారు.

గడపవరకు వచ్చిన రామదత్తు, వడ్డించిన పద్ధతి చూసి, అన్నగారు వచ్చే వరకు భోజనానికి రానని గడపలోనే ఆగాడు.

'తాను చాలా ఆలస్యంగా వస్తారు కనుక భోజనాలను ముగించుకోవలసినదిగా అన్నగారి దగ్గర్నుంచి ఫోను వచ్చిం'దని భూషణమ్మ చాలాదూరము చెప్పింది.

ఎంత చెప్పినా ఏదో అడ్డంకులు చెప్తూ, కాలక్షేపము చేశాడు. ఎవరూ పీటలమీద కూర్చోలేదు! పదార్థాలు వెన్నెల చలువకు చల్లారిపోయాయి.

అన్నగారు వచ్చారు!

వసంతమనసు చివుక్కుమన్నది. ఆ రాత్రి బయట పౌర్ణమి-గదిలో అమావాస్య! ఆ కటికచీకట్లో వసంతకు దారీ తెన్ను తెలియలేదు.

మరునాడు ఉదయము దినకృత్యంగా రామదత్తు ఆఫీసుకు వెళ్లటానికి పదిగంటలకు బయలుదేరబోతుండగా, ఆసుపత్రినుంచి అన్నగారు టెలిఫోను ఇచ్చారు "మనకు గురు సమానులయిన వారిని భోజనానికి పిలిచాను. ఆ సమయానికి నేను ఇంటికి రావటానికి వీలుపడేటట్లు లేదు. నీవు ఆఫీసుకు సెలవుపెట్టి ఈ పూటకు ఇంట్లోనే ఉండు. నీవూ నీ భార్యా కలిసి యింట్లో ఏర్పాట్లన్నీ చేయండి" అని.

మోయజాలని బరువు తనమీద పెట్టినట్లుగా 'సరే' అన్నాడు. 'తనూ-తః భార్యా! ఇద్దరు కలిసి ఏర్పాట్లు చేయాలట! ఒకమనిషి భోజనానికి వస్తే

మాత్రము వదినెగారు చూసుకోలేదూ? తనకు కష్టమయేపని పురమాయిస్తారు ఇద్దరు. అదే తనకేవగింపు. ఒకసారి సినెమాకు బలవంతంగా అన్నగారు తనను తీసుకొనివెళ్లి, వెనుకనుంచి ఆడవాళ్ళను పిలిపించాడు. తన అన్నగారయినా కుత్సితమనిషే.' ఆ దినము అన్నగారు పురమాయించిన ప్రాణాంతకమయిన భారము అతికష్టముమీద నెరవేర్చాడు.

*   *   *   *

అది సెలవుదినము. సాయంకాలము తోడికోడళ్ళు ఇద్దరూ దొడ్లో తులసికోటదగ్గర పూలు గుచ్చుతూ కూర్చున్నారు. భూషణమ్మ వసంతను పాట పాడమని చాల బలవంతపరచింది.

ముందు 'మనసు కరుగదేమి' అనే కృతి పాడు. దాని తరువాత 'నను పాలింప నడచివచ్చితివా' అనేది తరువాత పాడు. వసంతా! నాకు సంగీతము రాదుకాని నాకు దానిమీద అభిరుచి ఎక్కువ. పాడవూ?"

"అక్కయ్యా! నా పాటకు ఇక్కడికి వచ్చినతరువాత శ్రుతులు చెడ్డాయి. ఉత్సాహంగా లేదు."

"నీవు పాడకపోతే ఒట్టు సుమా"

"చైతన్యరహితమైన పాట వసంత పాడింది. ఆ పాటకు జీవమే లేదు!

సరిగా అదే సమయంలో పెద్దచప్పుడు ఇంట్లోనుంచి వినపడ్డది. లోపలికి వెళ్ళి చూసేసరికి-రామదత్తు తొందరగా అవతలికి వెళ్ళటములో బల్లమీద పెట్టిఉన్న సీసాలు రెండు క్రిందపడి పగిలిపోయాయి. గదినిండా గాజుపెంకులే. దాని తాలూకుది కాబోలు ఒక చిన్న అణువు వచ్చి వసంత హృదయానికి గుచ్చుకొని వైద్యునికలవిగాని గాయమైనది!

*   *   *   *

"రామదత్తూ! పాప ఎట్లా ఉందనుకున్నావు? ఎనిమిది పౌండ్లపిల్ల. ఉంగరాలు తిరిగిన నల్లటిజుట్టు ముఖముమీద పడుతూ ముద్దుగా ఉన్నది పిల్ల. తెల్లగా ఉంది. ముక్కు, ముఖము అంతా తల్లిపోలికే. నీవు చూడటానికి వెళ్ళవూ? ఆఫీసు

నుంచి ఇంటికివచ్చి వెళ్ళుతావా? లేక అటునుంచే ఆసుపత్రికి వెళ్ళుతావా? నేను వెళ్ళాలని అనుకుంటున్నాను" అని అడిగింది భూషణమ్మ.

"ఇప్పుడు నేనెందుకమ్మా చూడటము? పురిటిపిల్లను తండ్రి చూడకూడదసలు. చెప్పావుగా బాగానేఉందని. ఇంటికి వచ్చిన తరువాత ఇరవయి నాలుగు గంటలూ చూడవచ్చు."

"అన్నిటికి ఒకటే మంత్రము. నీ ప్రకృతి ఇంకా మారలేదు కదా?"

"నేనా మారేది? ఇక నేను పుడకలతోటే మార్తాను. బాధలు! గృహస్థుడి బాధలు ఎవరికి తెలుస్తాయి. ఇందులో తమాషా ఏమిటంటే అనుభవించేవాళ్ళ బాధలని తెలుసుకోలేరు. అవ్యక్తములోపడి కొట్టుకలాడుతూ ఉంటారు."

"ఏమి వేదాంతము! గృహస్థాశ్రమములో ఉంటూ అంటీ అంటని తామరాకుమీది నీటిబొట్టువలె ఉంటున్న మహాయోగుల సాహచర్యము మాకు లభించినందుకు చాల ధన్యులము! రామదత్తూ!"

తల వంచుకొని తన గదిలోకి ఒక్క అంగలో వెళ్ళాడు రామదత్తు. ఆసుపత్రిలో ఉన్న వసంతను, పసిపాపను చూపిరమ్మని ఎన్నిమారులో వదినగారిచేత చెప్పించుకున్నాడు.

వసంత సాయంకాలము నాలుగు గంటలనుంచీ 'ఎవరు వస్తారా' అని ఎదురుచూసేది. పుట్టిన బిడ్డలను చూడటానికి వచ్చిన తండ్రులను-మనుమలను చూడాలని వచ్చిన వృద్ధులను ఆమె ఆప్యాయంగా గమనించేది. కాని తన పాపను చూడటానికి పాపతండ్రి ఎన్నిసార్లు చెప్పి పంపినా రాడేమి? సిగ్గా?

వివాహము చేసుకున్న ప్రతిపురుషుడు తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కోలుపోతాడనీ, భార్యా విధేయుడై ఆమె చెప్పుచేతలలో మెలగుతూ బానిస అవుతాడనీ, అభిప్రాయాలు రామదత్తు పెరుగుతున్న కొద్దీ దృఢపడసాగినవి. ఒక గృహస్థుడయినా సహజరీతిని సంసారము చేస్తున్నాడని అతడు నమ్మడు. ఒక స్త్రీ నయినా సహజ రీతిని గౌరవించి అతడు మాట్లాడగా ఎవరూ చూడలేదంటారు. తనకు వివాహము నిశ్చయము చేయాలనుకొన్నప్పుడు, అప్పటికి బ్రతికిఉన్న తల్లితో, "నన్నుకూడా భార్యకు కాళ్ళు కడగమంటావా అన్నయ్యలాగ!" అని పదిమందిలో అడిగాడు.

పెళ్ళి అయినదగ్గర్నుంచీ తాను పెండ్లికూతురు వైపు చూస్తుండగా ఎవరయినా చూస్తారేమోననీ మాట్లాడితే ఎవరయినా వింటారేమోననీ భయమొకటి అతనిని ఆవహించింది. చివరకు ఈ విశాల ప్రపంచమంతా-తన అన్నగారు, వదినెగారు కూడా-తన ఆనందమయ జీవితానికి అడ్డము వస్తున్నారనే ఒక భావము స్ఫుటము కాసాగినది. ఇక భార్యతో కాపురము చేయటమే అందరి ముందర కష్టంగా ఉంటే, తనకు ఒక బిడ్డ ....కొత్తగా.... !

ఎంతైనా, స్వేచ్ఛగా స్వతంత్రంగా మెలగలేక పోతున్నాడు

ఆనాడు సాయంకాలము అన్నగారు ఆసుపత్రికి వెళ్ళి గదిలో చూసేసరికి రామదత్తు ఆపురిటి పాపను ఎత్తుకొని ముద్దు పెట్టుకుంటున్నాడు ! చిరునవ్వు పెదవులతో, నీరేజ పత్రాలలాంటి కళ్ళను తిప్పుతూ, "నలపకండి ఆరు రోజులుకదూ !" అంటోంది వసంత.

"అబ్బ ! మీ తమ్ముడు మహాబాధ - గృహస్థుల బాధ-పసిబిడ్డ తండ్రి పడే బాధ.... పడుతున్నాడండి ! నే నతని బాధను చూడలేకుండా ఉన్నాను" అంటూ భూషణమ్మ అనేవరకూ రామదత్తుకు వాళ్ళు వచ్చారనే తెలియదు ! తల వంచుకున్నాడు.

ఆ తరువాత ఒక నెలకే రామదత్తుకు ఆ ఊరినుంచి బదిలీ అయింది. తన అన్నగారే.... కుట్రమనిషి అయిన వదినెగారి సలహాతో తనకు బదిలీ చేయించాడని అతనికి ఒక పెద్ద అనుమానము ! అయినా మనసులోని భారము దిగిపోయినట్లుగా పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచాడు !